

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.ик.н. Иван Йовков Иванов – доктор на икономическите науки по научна специалност с шифър 05.02.18 Икономика и управление (по отрасли), професор по професионално направление 3.8 Икономика , научна специалност “Икономика и управление”

Относно: съответствие на условията за заемане на академичната длъжност „професор” от кандидатите по обявления от ХТМУ конкурс в ДВ бр. № 5/17. 01. 2014 г. по професионално направление 3.8 „Икономика” специалност Икономика и управление на производството.

Основание на рецензията: Изготвена в изпълнение решение на научното жури (Протокол № 1/27. 03. 2014 г.) определено от Ректора на ХТМУ въз основа на решение на ФС на факултета по Химично и системно инженерство.

1. Обща оценка на условията за заемане на академичната длъжност „професор”

В конкурса за академичната длъжност „професор” обявен в ДВ бр. № 5/17. 01. 2014 г. и в сайта на ХТМУ за нуждите на катедра „Икономика и стопанско управление” към Факултет „Химично и системно инженерство”, като кандидат участва доц. д-р Димитър Христов Тенчев.

Кандидатът завършва висше образование във Висшия химико-технологичен институт – София през 1983 г. с придобита квалификация „инженер по автоматизация на производството”. През периода 1983-1986 г. работи като експерт в Институт по автоматизация на производството гр. София. От 1986 г. е асистент по икономика и управление на промишленото производство в ХТМУ гр.София. От 1998г. до 2014г. (и продължава) е хабилитиран преподавател в Химико-технологичен и металургичен университет – София.

През периода 1986-2014 г. последователно заема академичните длъжности – асистент, главен асистент и доцент. През периода 1990-1994 г. подготвя и успешно защитава докторска дисертация.

Трудовият му стаж като доцент е над 14 години. Това съгласно разпоредбите на чл. 60 (1) т.2 от ППЗРАСРБ отговаря на условието за кандидатстване на академична длъжност „професор” в ХТМУ- София.

Като редовен доцент в ХТМУ- София участва самостоятелно и в съавторство в публикуването на 13 учебни пособия, едно от които е електронно издание.

Дисертацията за придобиване на научната степен доктор по икономика на кандидата отговаря на научната област, професионалното направление и научната специалност на обявения конкурс. Придобитата образователна и научна степен се доказва с диплома № 23872/13. 10. 1995 г. Това е основание да приема, че отговаря на условието за заемане на академичната длъжност „професор” съгласно чл. 60 т.1 от ППЗРАСРБ.

Кандидатът за заемане на академичната длъжност „професор” се представя като автор на едно самостоятелно монографично изследване и 2 учебника В монографичното изследване авторското участие е 227 страници (14 печатни коли). В монографията под № 1 намирам не само защитени негови научни тези значими за управление на качеството във фирмите от реалния сектор, но и обяснени ключови икономически категории. Това придава на монографията не само изследователски но и образователен характер. Тук могат да се посочат: открояване на основното в теоретичните школи по проблемите на качеството и авторското разбиране, аргументирано чрез трудовата теория за стойността; систематизиране на полезните и вредни ефекти на механизмите за управление на качеството и калкулирането им в общите разходи на фирмите; процесно моделиране на организацията по управление на качеството и алгоритмизиране на операциите за всеки процес. Тезите са защитени с авторски схеми които илюстрират същността на изследваните проблеми. Като недостатък намирам недостатъчните изследователски разчети, доказващи авторските тези и липсата на експериментален обект (фирма или предприятия) за доказване на защитаваните от автора методики.

Представените от кандидата публикувани научни трудове за участие в конкурса за академична длъжност „професор” не повтарят представените за придобиване на академичната длъжност „доцент”.

Конкурсът за академичната длъжност „професор” е в съответствие с разпоредбите на чл. 46, 47, 48, 51 от ППЗРАСРБ. Спазени са изискванията за осигурена за етост, по учебните дисциплини за които е обявен конкурса за академична длъжност „професор”.

Обобщение: Кандидатът за академична длъжност „професор” Димитър Христов Тенчев отговаря на всички задължителни условия от разпоредбите на чл. 60 от ППЗРАСРБ. Това ми дава основание да направя обща оценка на допълнителните показатели съгласно разпорежданията на чл. 61(2) от същия правилник, наукометричните изисквания и процедурни правила за заемане на академични и преподавателски длъжности в ХТМУ.

2. Общо описание и оценка на представените за рецензиране научни трудове.

За участие в обявения конкурс кандидатът се представя с 46 публикации. Те са разпределени както следва:

1. Монографии– 1 бр.
2. Студии и статии– 7 бр.
3. Доклади – 22 бр.
4. Учебни пособия -13 бр.
5. Научни разработки 6 бр.

От общо 43 представени от кандидата за академична длъжност „професор” научни трудове, самостоятелните са 12, с един съавтор 20, с двама и повече 11. От общо 31 колективни трудове, в 12 кандидатът е водещ автор. На български език са публикувани 38, а на чужд език 5 научни труда.

Публикациите на кандидата за „професор” са по тематични направления от научната област 3. Социални, стопански и правни науки, а над 95% от тях по научните специалности на обявения конкурс, а именно:

- Икономика и управление на промишлените предприятия;
- Управление на качеството;

- Управление на персонала;
- Цени и ценообразуване.

Научните трудове на кандидата за професор са отпечатани в авторитетни издателства като „Радина консулт”, сп. „Управление на труда“, сп. „Икономика“, сп. „Управление и устойчиво развитие”, годишници на УНСС, ХТМУ, ТУ – София и т.н.

Тринадесет от научните трудове на кандидата за „професор” са учебници и учебни пособия, а 1 от тях на електронен носител. В тях показва умения да систематизира натрупания теоретичен и практически опит и да го поднесе в подходяща форма на обучаващите се студенти, докторанти и специалисти от практиката.

Девет от публикуваните научни трудове са с методологичен и методичен характер. Тук са систематизирани подходи, алгоритми и методики за разработване на управленски стандарти по качество, управление на логистични вериги, оценка на конкурентни предимства на малки и средни предприятия, управление на бизнес процеси.

В 6 от публикациите кандидата изследва, проблемите на управлението на персонала и усъвършенствуване на образователния процес.

В 3 от публикациите са систематизирани методически подходи и водещи практики при формиране на индустриалните политики, при управление на риска и материалните запаси.

В 3 публикации са изследвани различни практико-приложни аспекти на бенчмаркинга, мърчандайзинга и управлението на операциите.

Обобщение: Кандидатът показва умения, както за самостоятелна изследователска дейност, така и за работа в екип. Показва умения да систематизира собствените и придобити от научния обмен знания под формата на изследователски проекти, учебници, ръководства, пособия и т.н. Проявяват умения да анализира резултати от стопанската дейност и да генерира идеи за научни изследвания и практически приложения в дейността на икономическите организации от химическата и металургична индустрия.

3. Отражение на научните публикации на кандидата в литературата

В представената от кандидата за академичната длъжност „професор” справка са посочени 17 негови научни труда цитирани от 27 учени. Те илюстрират, че постигнатите от кандидата научни резултати са известни на учените от научната област на обявения конкурс.

4. Оценка на педагогическата подготовка и преподавателската дейност на кандидата за академична длъжност „професор”.

Кандидатът за професор доц. д-р Димитър Тенчев започва своята педагогическа работа в ХТМУ – София през 1986 г. През периода 1986-2014 г. последователно заема академичните длъжности – асистент, гл. асистент и доцент. Академичната длъжност доцент придобива през 1998 г. Заеманата от него академична длъжност „доцент“ е повече от 10 години. Това отговаря на условието за минимум 2 години заемана длъжност „доцент“ от кандидатите, участващи в конкурси за академична длъжност „професор” в ХТМУ (чл. 60, т. 2 от ППЗПРАСРГ). Преподавателската му дейност е по учебните дисциплини: „Икономика и мениджмънт“, „Стопанска логистика и мениджмънт на качеството“, „Управление на проекти“.

Обобщение: Кандидатът за професор доц. д-р Димитър Тенчев е със значителен педагогически опит. Има потенциал да провежда обучение на студенти освен на български, и на английски език по учебните дисциплини „Икономика и мениджмънт“, „Управление на проекти“, „Управление на качеството“.

5. Основни приноси на кандидата за академична длъжност „професор”.

По важните приноси на кандидата за „професор” доц. д-р Димитър Тенчев са от областта на Управление на качеството, Оперативния мениджмънт и организационните структури. Те могат да се обединят и групират по следния начин:

5.1. Научно-методологични приноси

- Дефинирана е авторова теза за интерпретация на качеството като икономическа категория и са систематизирани целите при управлението му от страна на производителите и потребителите, а именно: за производителя да минимизира производствените разходи, а за потребителя да минимизира разходите по притежаването на продукта.

- Предложена е нова класификация на качеството, състояща се от 3 компонента – реално, желано и нормативно качество и са определени съдържателните им аспекти при изграждане на всяка оперативна система за управление на качеството.

5.2. Научно-приложни приноси

- Разработван е алгоритъм за отчитане влиянието на вредните ефекти на лошото качество на продукта върху общите разходи за производство и приходите от продажби. Доказано е определящото влияние на три групи вредни ефекти – загуби за свръх контрол, невъзвратим брак и доработка на продукцията.

- Предложени са 4 работни фази в оперативния мениджмънт на качеството, зони за всяка от тях, гарантиращи измеримост на характеристиките им и стъпкова диференциация на последователността от операции в предпроизводствените и производствените стадии от създаването на продукта.

- Предложена е система за подобряване качеството на продукцията на „ФРИГО УМ“ ЕАД и документооборота в процесограмата на контрола.

5.3. Приноси в учебно-преподавателската работа

- Разработени са учебно-методически пособия по: „Управление на качеството“, илюстрирани със схеми, примери и задачи; „Стопанска логистика“, „Икономика и управление на промишленото производство“. Извършено е научно ръководство на 1 успешно защитил докторант и над 110 успешно защитили дипломанти.

Обобщение: Намирам, че приносите в научните трудове са изцяло в научната област на обявения конкурс за професор. Тематично те могат да се систематизират към следните научни направления: усъвършенстване на управлението и повишаване на конкурентоспособността от подобряване на качеството; стимулиране на бизнеса и възпроизводство на авансирания производителен капитал; финансови инструменти за реализиране на политики по управление на качеството използване на логистични модели за управление на вътрешно-заводски и междузаводски товаропотоци.

6. Оценка на личния принос на кандидата.

Личният принос на доц. д-р Димитър Тенчев в преподавателската и научно-изследователската дейност ми позволява да обобщя:

- В самостоятелните научни трудове, с които той се представя по конкурса за „професор” не установявам плагиатство, а личното дело на кандидата.
- В научните публикации с характер на статии и доклади, които са в съавторство, не намирам доказателство за дяловото участие на кандидата, поради което не мога да преценя личния му принос в тях.
- Информационна карта за заемане на академичната длъжност „професор” не намирам поради което не мога да дам становище.

7. Критични бележки

Обективната оценка на рецензираните от мен публикации и преподавателската дейност налага да отправя някои критични бележки.

Подчертан е стремежът на кандидата да осъществява научна и преподавателска дейност по над 5 тематични направления, от теорията на стопанското управление и индустриалния мениджмънт. Това създава впечатление за разпиляване на научния му потенциал по-малко в много направления свидетелство за което са представените по конкурса монографии, учебни пособия, статии и доклади.

8. Лични впечатления

Нямам лични впечатления от работата на доц. д-р Димитър Тенчев като преподавател в ХТМУ-София. Независимо от това определено смятам че:

- Като преподавател е отговорен, взискателен към студентите и себе си, умее да ги мотивира при изучаване различните аспекти на стопанското управление и индустриалния мениджмънт. Критерии за това са подготвените от него над 110 успешно защитили дипломанти.

- Като изследовател има научни качества, които му позволяват да осъществява научно ръководство на млади преподаватели и докторанти. Този потенциал е недоизползван.

Заключение: Оценявам в съвкупност, че кандидатът за академична длъжност „професор” доц. д-р **Димитър Христов Тенчев** отговаря на разпоредбите на чл. 60 и 61 от ПРАС . Оценявам, че представената научна продукция отговаря на научно-метричните критерии утвърдени от АС на ХТМУ. Предлагам същият да бъде избран за „професор“ по научна област 3.8 „Икономика”, специалност „Икономика и управление“.

Април 2014 г.

Рецензент:

/проф. д.ик.н. Иван Йовков/